

3. Козина Ж. Л. Методика застосування сучасних інформаційних технологій для активізації образного сприйняття, що займаються елементів техніки й тактики в спортивних іграх // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання й спорту: зб.наук.праць за редакцією проф. Єрмакова С.С. Харків: ХДАДМ (ХХПІ), 2007. №1. С. 58-65.
4. Крайг Г., Бокум Д. Психологія розвитку. СПб., Пітер. 2005. 940 с.
5. Малинський І. І. До питання використання нових інформаційних технологій у галузі освіти // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання й спорту: зб. наук праць за редакцією проф. Єрмакова. Харків: ХДАДМ (ХХПІ), 2006. № 9. С. 94-97.
6. Михайлова Н. Д. Варіаційні ряди. Основні поняття теорії ймовірностей. Розподіл випадкової величини : методичні рекомендації з дисципліни «Математична статистика» для студ. фак-ту фіз. виховання. Київ: НПУ, 2006. 35 с.
7. Москаленко Н. В. Фізичне виховання молодших школярів: монографія. Дніпропетровськ: Вид-во «Інновація», 2007. 252 с.
8. Читашвили Д. М., Мирцхулава М. Б., Егоян А. З., Хипашвили І. А. Використання інформаційних технологій для підвищення кваліфікації юних футболістів // IX міжнародний науковий конгрес «Олімпійський спорт і спорт для всіх», 20-23 вересня 2005 р., Київ, Україна. 2005. С.121-125.
9. Filenko L. V. Optymizatsiia navchalnoho protsesu z informatsiinoho, zabezpechennia spetsialnosti studentiv – sportsmeniv z urakhuvanniam kohnityvnykh yakosteі // Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk. Kharkiv, 2006. Vyp. 9. S. 148-151.
10. Kurysh V. I., Lukianchenko M. I., Shcherbei M. V. Otsiniuvannia navchalnykh dosiahnen uchniv z predmeta «Fizychna kultura». Drohobych: Kolo, 2004. 144 s.
11. Leskiv A. D., Androshchuk N. V., Mekhonoshyn S. O., Dziubanovskiy A. B. Formy i zasoby fizychnoho vykhovannia molodshykh shkoliariv: metodychnyi posibnyk. Ternopil: «Aston», 1997. 108 s.

Попроцький І. С.

капітан 2 рангу, старший викладач Інституту

Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія»

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ

Інститут Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія», як частина системи вищої військової освіти не може знаходитися в стороні від подій котрі відбуваються в Україні, та корінних змін пов'язаних з формуванням нових запитів суспільства та держави до компетенцій офіцера Військово-Морських Сил.

В період з 2014 по 2017 роки відбулись великі зміни в підготовці майбутніх військових моряків. Зокрема, значними проблемами були анексія півострова Крим, у зв'язку з чим Держава втратила вищий військово-морський заклад та провела формування на базі цивільного закладу, Національного університету «Одеська морська академія» Інституту Військово-Морських Сил.

Складний та динамічний характер сучасної службово-бойової діяльності, використання в ній найсучасніших інформаційних технологій, зразків зброї та військової техніки, залежність ходу та підсумку (кінцевого результату) військових дій від змісту та якості заздалегідь проведеної підготовки зумовлює об'єктивну потребу в удосконаленні системи професійної підготовки військових фахівців. Ефективність професійної діяльності та затребуваність військового фахівця пов'язані не тільки з конкретними вузькопрофільними знаннями та уміннями, а, в великій мірі, з загальним рівнем їх науково-технічної та військово-прикладної підготовки, особистісними та ідеологічно-моральними якостями, навичками самоосвіти та виховання.

Ключові слова: *військові фахівці, професійна підготовка, міжпредметні зв'язки, соціально-гуманітарні та загальновійськові дисципліни, навчальний процес, службова діяльність.*

Современные проблемы и пути реализации междисциплинарных связей в системе профессиональной подготовки будущих выпускников офицеров военно-морских сил. *Институт Военно-Морских Сил Национального университета «Одесская морская академия», как часть системы высшего военного образования, не может находиться в стороне от событий, которые происходят в Украине и коренных изменений, связанных с формированием новых требований общества и государства к компетенциям офицера Военно-Морских Сил.*

В период с 2014 по 2017 год прошли большие изменения в подготовке будущих военных моряков. Одной из основных проблем была аннексия полуострова Крым, в связи, с чем Государство потеряло высшее учебное военно-морское заведение и провело формирование на фондах гражданского учреждения - Национального университета «Одесская морская академия» Института Военно-Морских Сил.

Сложный и динамичный характер современной служебно-боевой деятельности, использования в ней новых информационных технологий, образцов вооружения и техники, зависимость хода и итогов (конечного результата) военных действий от содержания и качества своевременно проведенной подготовки, обуславливает объективную необходимость в усовершенствовании системы профессиональной подготовки военных специалистов. Эффективность профессиональной деятельности и востребованность военного специалиста связана не только с конкретными узкопрофильными знаниями и умениями, а, в большой мере, с общим уровнем его научно-технической и военно-прикладной подготовки, личностными, идеологическими и моральными качествами, навыками самообучения и воспитания.

Ключевые слова: *военные специалисты, профессиональная подготовка, межпредметные связи, социально-гуманитарные и общевоинские дисциплины, учебный процесс, служебная деятельность.*

Poprotskiy I.S., Modern issues and implementation of interdisciplinary links in future naval officers' professional training system/ Annotation. Naval department of Odesa national maritime academy as the part of the higher military education system cannot stand aside of the events that are taking place in Ukraine, and drastic changes related to the new forming competencies of the Navy officers required by the society and state. In the period from 2014 to 2017 significant changes in the training of naval seamen took place. Moreover, the annexation of the Crimea was a considerable issue, due to which our state had lost naval academy and conducted reformation on the basis of civil institution, National university "Odesa maritime academy" Naval institute. Complex and dynamic character of modern combat service, application of the most modern information technologies, standards of weapon and military equipment, dependence of the on-going operation and outcome (end-point) of military operations upon the contents and quality of the training conducted in advance predetermine a real requirement for the improvement of the military specialists' occupational preparation. Professional activity efficiency and the demand for a military specialist are connected not only with concrete narrow-purpose knowledge and skills but, in a large part, with a general level of scientific, technical and military-applied training, with personal, ideological and moral qualities including skills of self-education and upbringing.

Keywords: military specialists, professional training, interdisciplinary links, social humanitarian and common to all arm disciplines, educational process, service activity.

Актуальність проблеми. Організація навчального процесу у військовому навчальному закладі повинна передбачати особливий підхід до побудови навчальних планів та програм, прозору фундаментальну підготовку майбутніх військових фахівців за профілем підготовки, узгодженість змісту дисциплін, які вивчаються, тобто реалізацію міждисциплінарних зв'язків. Ігнорування зв'язків між дисциплінами приводить до дублювання матеріалу, роз'єднаність зусиль діяльності викладачів, а їх реалізація націлює курсантів на розуміння «взаємопроникнення» дисциплін. [1-4].

Відповідно навчання в Інституті Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія» буде якісним, якщо його побудувати таким чином, щоб результати, отримані на першому етапі (фундаментальні, загально-математичні та соціально-гуманітарні дисципліни), допомагали на наступних етапах (загально професійні та спеціальні дисципліни) навчання та були витребувані в майбутній професійній діяльності. [1-8].

Послідовність навчання залежить від опанування курсантами структурою кожної навчальної дисципліни та їх міждисциплінарних зв'язків, а усвідомлення цього формує здатність використовувати отримані міждисциплінарні знання, вміння та навички, у майбутній професійній діяльності, активує морально-психологічне мислення та пізнавальну активність. [4-8].

Об'єкт дослідження: міждисциплінарні зв'язки при вивченні соціально-гуманітарних та загальновійськових дисциплін в умовах вищого військово-морського навчального закладу.

Предмет дослідження – шляхи реалізації міждисциплінарних зв'язків для групи соціально-гуманітарних та загальновійськових дисциплін і визначення подальших напрямків щодо вивчення дисциплін по спеціальності.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та практично побудувати модель міждисциплінарних зв'язків соціально-гуманітарних та загальновійськових дисциплін, призначення якої - підвищення якості професійної підготовки майбутніх офіцерів Військово-Морських Сил України.

Результати дослідження. Як свідчить аналіз літератури існує доволі велика кількість досліджень з проблеми міждисциплінарних зв'язків, але проведений в рамках статті аналіз, дозволяє зробити висновок про те, що в більшості робіт, на дану тематику, розглядаються тільки загальні проблеми реалізації міждисциплінарних зв'язків конкретної навчальної дисципліни з іншою суміжною дисципліною та практично відсутні роботи, в яких досліджувались би зв'язки циклів різних дисциплін і технологічні аспекти їх реалізації.

Необхідність дослідження обумовлена педагогічною значущістю міждисциплінарних зв'язків, об'єктивною потребою їх встановлення, відсутністю чітко розробленої системи їх реалізації в навчальному процесі в Інституті Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія».

Так як військові спеціальності інтегровані в цивільні напрямки підготовки то навчання курсантів проводяться за стандартами Національного університету «Одеська морська академія». Навчальні плани містять також і навчальні дисципліни, теми або розділи, які не повністю відповідають напрямкам подальшої діяльності військового моряка, але без яких випускник не зможе отримати диплом Національного університету «Одеська морська академія» про вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем в галузі знань, спеціальністю та відповідною кваліфікацією. Таким чином військові курсанти вивчають дисципліни цивільного морського флоту та втрачається час і можливість надати знання та навички військового моряка.

Підготовка військових фахівців інституті здійснюється із залученням науково-педагогічних працівників і навчальної матеріально-технічної бази Національного університету «Одеська морська академія» та науково-педагогічних працівників та навчальної матеріально-технічної бази інституту.

В інституті проходять навчання військові фахівці за 2 галузями, 4 спеціальностями та 9 спеціалізаціями підготовки.

На виконання постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.15 № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» в Інституті Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія» ведеться робота щодо вдосконалення переліків спеціальностей та спеціалізації підготовки військових фахівців.

Існуючі стандарти вищої освіти за спеціальностями підготовки військових фахівців тактичного рівня інституту морально застаріли та не відповідають вимогам сьогодення щодо поглибленого вивчення практичних аспектів бойового застосування військ (сил), на даний час іде робота по переходу спеціалізації підготовки військових фахівців в галузь знань «Воєнні науки, національна безпека, безпека державного кордону» зі збереженням існуючої спеціалізації підготовки.

Ототожнюючи вище сказане з позиції проведеного дослідження, можна зробити висновок про те, що на сьогоднішній день склалось об'єктивне протиріччя між необхідністю реалізації міждисциплінарних зв'язків при вивченні

загальновійськових дисциплін в Інституті Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія» та обмеженими можливостями по їх реалізації з використанням традиційних дидактичних засобів та моделей навчання курсантів.

Завдання щодо збільшення рівня викладання основ наук та ролі навчання у формуванні наукового світогляду, культурно-морального та ідеологічного мислення курсантів не може бути вирішено без успішної реалізації міждисциплінарних зв'язків. Необхідність цього диктується наступними обставинами: використання курсантами знань одної навчальної дисципліни при вивченні іншої з метою всебічного пізнання явищ; комплексним застосуванням отриманих міждисциплінарних знань, вмінь та навичок при виконанні різного роду практичних та спеціальних завдань. При цьому реалізація міждисциплінарних зв'язків в навчальному процесі, призведе до ліквідації дублювання курсів та перевантаження курсантів навчальним матеріалом, сформує мотивацію до оволодіння майбутньою професією.

Поряд з цим, аналіз закономірностей процесу навчання в Інституті Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія» щодо соціально-гуманітарних та загальновійськовим дисциплінам дозволив виявити їх суттєві особливості:

- місце та роль в системі підготовки курсантів Інституту;
- використання можливостей міждисциплінарних зв'язків для успішного переходу в вивченні абстрактних понять цих предметів до професійних категорій спеціальних дисциплін;
- достатньо великий об'єм затребуваних теоретичних понять, як в межах самої дисципліни, так і між суміжними дисциплінами;
- велика складність щодо викладання теорії матеріалу за рахунок взаємообумовленості структурних елементів змісту, вивчення котрих вимагає системного та порівняльного аналізу, і відповідно комплексного використання знань, умінь та навичок при проведенні різних видів занять.

Особливістю цього дослідження була реалізація міждисциплінарних зв'язків для групи загальновійськових дисциплін вивчення котрих направлено на формування в курсантів цілісної уяви про проблеми, принципи та головних складових забезпечення безаварійної експлуатації ввіреного їм майна та техніки і визначення подальших перспектив та напрямків по вивченню дисциплін по спеціальності.

Важливість загальновійськових дисциплін, необхідність реалізації міждисциплінарних зв'язків при їх вивченні напряму пов'язані з вибором та обумовленістю критеріїв (показників) успішності їх реалізації в навчальному процесі Інституту Військово-Морських Сил.

Таким критеріями є:

- готовність та здібність курсантів до оволодіння змістом загальновійськових дисциплін (знання способів та прийомів реалізації міждисциплінарних зв'язків, об'єм та якість засвоєння знань; сформованість вмінь);
- виконання міждисциплінарних творчих завдань при вирішенні професійно-орієнтованих завдань (знання прийомів та способів вирішення міждисциплінарних завдань та вміння творчо їх використовувати);
- здібність до багатоваріантності використання міждисциплінарних знань та професійним досвідом і відповідно мотиваційна готовність до творчої професійної діяльності (мотиви навчальної, пізнавальної та професійної діяльності).

Структура моделі міждисциплінарних зв'язків загальновійськових дисциплін є сукупністю цільових, інформаційних та управлінських елементів, які знаходяться в складному взаємозв'язку та взаємозалежності. Цільовий елемент визначає мету та завдання всієї моделі, конкретизує призначення інформаційного та технологічних блоків, забезпечує координацію їх функціонування. Він вибудовується із системної, предметної, модульної складової та мети конкретного навчального заняття. Інформаційний елемент розкриває змістовний аспект навчання та призначається для повного та всебічного надання курсантам та викладачу навчальної та допоміжної інформації, яка допомагає досягнути поставленої дидактичної мети і забезпечує гарантований педагогічний результат.

Вказаний блок в своїй структурі складається з наступних компонентів: організаційний, змістовний, координаційний та контрольний. Технологічний блок має складатися, як своєрідний паспорт проекту майбутнього навчального процесу, який повинен включати:

- діагностику та логічну структуру міждисциплінарних зв'язків навчальної дисципліни;
- дозування матеріалу;
- контрольні завдання;
- опис дидактичного процесу в вигляді поетапної послідовності дій педагога;
- систему контролю, оцінки та корекції.

Тобто в загальній спрощено-умовній структурі згадуваний блок повинен складатися з методичного, процесуального та контрольного-оціночного компонентів.

Висновки. Пошук шляхів вдосконалення якості підготовки військових фахівців для національних Військово-Морських Сил (в тому числі при викладанні соціально-гуманітарних та загальновійськових дисциплін), вимагає від навчального військового закладу вироблення нових форм організації навчального процесу, застосування сучасних засобів та методів навчання.

Оптимальне вирішення завдань вдосконалення навчального процесу в Інституті Військово-Морських Сил передбачає побудову моделі міждисциплінарних зв'язків загальновійськових дисциплін, котра повинна являти собою дидактичну систему, призначення якої - підвищення якості професійної підготовки майбутніх офіцерів Військово-Морських Сил України, формування у них здібностей та готовності до освоєння міждисциплінарного матеріалу суміжних дисциплін; вміння актуалізувати та використовувати його науковий зміст в якості методологічного, теоретичного та інформаційно-технологічного засобу вирішення міждисциплінарних навчальних та професійних завдань; обґрунтування та виконання цільових видів пізнавальної та професійної діяльності; розвиток творчого мислення та наукового світобачення.

Література

1. Кулакова М.В. Особистісно орієнтовані взаємовідносини як педагогічна умова формування готовності до професійної діяльності у майбутніх фахівців у вищих морських навчальних закладах // Наукові записки: Збірник наукових статей Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова / Укл. П. В. Дмитренко, Л. Л. Макаренко. – Випуск LX (60). – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. – С. 78-82.
2. Кулакова М.В. Сутність педагогічних умов професійної підготовки майбутніх фахівців морських спеціальностей // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: Зб. наук праць. – Луганськ, 2004. – В.5. – С.104-109.
3. Лігоцький А. О. Теоретичні основи проектування сучасних освітніх систем : [монографія] / А. О. Лігоцький. – К. : Техніка, 1997. – 340 с.
4. Ольховий О. М. Професійно спрямована система підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів з врахуванням специфіки подальшої військово-професійної діяльності / О. М. Ольховий // Матеріали Всеармійської науково-методичної конференції: Сучасні тенденції та перспективи підготовки військовослужбовців, Київ, 24.11.2011 року. К.: НУОУ, 2011. - С. 48-52.
5. Benefits of Interdisciplinary Teaching and Learning. "Toolkit" for Interdisciplinary Learning, Teaching, Assessment. Retrieved from <http://apcentral.collegeboard.com/apc/public/repository/AP-Interdisciplinary-Teaching-and-Learning-Toolkit.pdf>
6. Interdisciplinary Learning (2005). Elements of Effective Teaching Practice. Knowledge and Employability Studio. Alberta Education, Alberta, Canada. Retrieved from http://www.learnalberta.ca/content/kes/pdf/or_ws\tea_lem\05_interdis.pdf
7. Odierno T. Raymond. Commissioned Officer Professional Development and Career Management // Department of the Army Pamphlet 600-3. – Washington, DC, 2014. – 486 p.
8. Vaskivska H., Tanas M. R., Loboda S. Interdisciplinary links as a didactic basis of the future teacher's professional training // Interdisciplinary Studies of Complex Systems. – Warszawa, 2017. – No. 10 (11). – P. 46-59.

Рипак М.О.

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

ДОЗВІЛЛЯ ДОРΟΣЛИХ ЖІНОК І МІСЦЕ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ У НЬОМУ

У статті розглядаються питання місця рухової активності у дозвіллі дорослих жінок. Установлено, що спеціально організована рухова активність у структурі дозвілля дорослих жінок, які проживають у сільській місцевості посідає лише 9 рейтингове місце серед усіх захоплень, а у міських жінок – 5 рейтингове місце. Визначено види діяльності, яким жінки приділяють найбільше часу на дозвіллі. Перші рейтингові місця у структурі дозвілля міських жінок займають такі: заняття особистими справами (29,8%), спілкування з подругами (28,2%), перегляд телевізійних програм (27,8%). Жінки, що проживають у селі, у вільний час здебільшого надають перевагу перегляду телевізійних програм (22,2%), займаються улюбленими справами (вишивають, в'яжуть) (20,0%), відвідують сусідів, ходять в гості (18,5%).

Ключові слова: рухова активність, дорослі жінки, дозвілля.

Марьяна Рипак. Досуг взрослых женщин и место в нем двигательной активности. В статье рассматриваются вопросы места двигательной активности в досуге взрослых женщин. Установлено, что специально организованная двигательная активность в структуре досуга взрослых женщин, которые живут в сельской местности, занимает только 9 рейтинговое место среди всех интересов, а в городских женщин – 5 рейтинговое место. Определено виды деятельности, которым женщины уделяют наиболее времени на досуге. Первые рейтинговые места в структуре досуга городских женщин занимают: занятия личными делами (29,8%), общение с подругами (28,2%), просмотр телевизионных передач (27,8%). Женщины, которые живут в сельской местности, в свободное время наддают преимущество просмотру телевизионных передач (22,2%), занимаются любимыми делами (вышивают, вяжут) (20,0%), ходят в гости (18,5%).

Ключевые слова: двигательная активность, взрослые женщины, досуг.

Mariana Ripak. Leisure adult women and the place in it motor activity. The place of movement activity in the structure of leisure of adult women has been considered in the article. The types of activities, which are devoted to the most time at the leisure of women of all ages, are determined.

It has been found that only 14,4% of women in rural areas have free time every day, sometimes – 34,5% of adult women, almost never – 51,5%. Among women living in cities 55,7% have free time every day, sometimes – 34,5% and almost never – 9,8% adult women. The first ranking places in the structure of leisure for urban women occupy the following: occupation of personal affairs (29,8%), communication with friends (28,2%), watching TV programs (27,8%). Women living in the countryside in their free time mostly prefer watching TV programs (22,2%), embroider, knit (20,0%), visit neighbors, go to visit (18,5%). Older women are more active and prefer active leisure time, while women of retirement age prefer to have passive leisure in their free time. Specially organized motor activity, that is, exercises in the structure of free time adult women living in rural areas occupy only 9 rating positions among all hobbies, and among urban women - 5 rating position. It was found that women living in rural areas rated their own motor activity as high and medium (25,2% and 36.1% respectively). However, the motor activity of women living in the village is mostly household and only a small number of women (9,5%) indicated that they have a specially organized motor activity in their free time. In return, among urban women, the percentage of those who indicated a high level of motor activity is much lower than that of rural women (9,7%). These results indicate the need to develop a set of measures that will promote the attraction of adult women to a systematic specially organized motor activity in their leisure.

Key words: motor activity, adult women, leisure.